

MARKA
DOĞU MARMARA
KALKINMA AJANSI

DOĞU MARMARA TR42 DÜZEY 2 BÖLGEĞİ SÜRDÜRÜLEBİLİR ŞEHİRLER ARAŐTIRMASI

T.C. DOĞU MARMARA KALKINMA AJANSI

2011

İçerik

1. Çalışmanın Amacı - Metodolojisi

- Çalışmanın Amacı
- Çalışmanın Metodolojisi

2. Nesnel Ölçütlerle İllerin Sürdürülebilirliği

- Sürdürülebilirlik ve Şehirlerin Sürdürülebilirliği...
- Saptanan Performans Türleri ve Endeksler
- Nesnel Ölçütlerle Performans ve Endeksler Bazında TR42 İllerinin Puanları ve Bölge İçi Sıralamaları
- Nesnel Ölçütlerle Performans ve Endeksler Bazında TR42 İllerinin Değerlendirmeleri
- Genel Çıkarımlar...
- Öznel Değerlendirme Gereği...

3. Öznel Ölçütlerle İş Dünyasının Gözünden İllerin Sürdürülebilirliği-Kocaeli, Sakarya

- İş Dünyası Gözünden İllerin Sürdürülebilirliği
- İş Dünyasına Uygulanan Anketin Yapısı
- Ankette Yüksek Puan Verilen Konular
- İş Dünyası Gözünden İllerin Öznel Değerlendirmesi
- Yorgun Devlerden Biri: KOCAELİ...
- Öznel Değerlendirme (Tüm Sonuçlar): Kocaeli-Sakarya
- Sonuç – Tespitler
- Sonuç - Öneriler

MARKA
DOĞU MARMARA
KALKINMA AJANSI

Çalışmanın Amacı

Çalışmanın Metodolojisi

1. ÇALIŞMANIN AMACI - METODOLOJİSİ

Çalışmanın Amacı

“Dinamik Bir Türkiye’de Ekonomik, Sosyal ve Çevresel Sürdürülebilirlik” teması etrafında şekillenen bu çalışmada ortaya koyulan sürdürülebilirlik endeksi ile illerin ekonomik, sosyal ve çevresel boyutlardaki gelişmişlik algıları yansıtılmayı çalışılmıştır.

Amaç; Türkiye’de yaşanan hızlı kentleşme ve planlama sorunları bağlamında uzun soluklu ve sürdürülebilir bir kalkınma için politika üretme sürecine katkı sağlayabilecek niteliği olan bu çalışmayı TR42 Bölgesi’ne uyarlamak ve gerekli çıkarımları yapabilmektir.

Çalışmanın Metodolojisi

Çalışma, 2 farklı kaynaktan elde edilen verilerle yürütülmüştür:

- 1- Nesnel verilere dayanarak il bazlı sürdürülebilirlik ve yaşam kalitesi endeksleri hesaplamasının (nesnel değerlendirme) yanı sıra;
- 2- Türkiye'nin tüm düzey-2 bölgelerini temsil eden 29 ilde farklı ölçeklerdeki işletmelerde toplam 3000 kişi ile yapılan anket çalışmaları sonucunda iş dünyasının gözünden de ekonomik, sosyal ve çevresel boyutlar (öznel değerlendirme) değerlendirilmiştir.
- 3- Çalışmada Temel Bileşenler Analizi Tekniği kullanılmıştır.
- 4- Alt endeksler bazında toplanan verilerden ana endeks değerlerine ulaşılmıştır.
- 5- Ana endeks değerleri eşit ağırlıkta bir araya getirilerek sürdürülebilirlik endeksi elde edilmiştir.
- 6- Yaşam kalitesi endeksi de ekonomik canlılık ve etkinlik; asayiş ve güvenlik; kültür ve sanat; kadın-erkek eşitliği; doğal varlıklar; çevre etkisi endeksleri ile iklim değişkeninin eşit ağırlıkta bir araya getirilmesinden oluşturulmuştur.

Sürdürülebilirlik ve Şehirlerin Sürdürülebilirliği...

Saptanan Performans Türleri ve Endeksler

Nesnel Ölçütlerle Performans ve Endeksler Bazında TR42 İllerinin Puanları ve Bölge İçi Sıralamaları

Nesnel Ölçütlerle Performans ve Endeksler Bazında TR42 İllerinin Değerlendirmeleri

Genel Çıkarımlar...

Öznel Değerlendirme Gereği...

2. NESNEL ÖLÇÜTLERLE İLLERİN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ

Sürdürülebilirlik ve Şehirlerin Sürdürülebilirliği...

- **Sürdürülebilirlik:** Sürdürülebilirlik teriminin kökenine bakıldığında, ilk olarak çevresel konularda kullanıldığı görülmektedir. 1992 yılında Rio de Janeiro şehrinde düzenlenen ve 172 ülkenin katılımıyla gerçekleşen Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Konferansı'nda sürdürülebilirlik olgusu özellikle çevre sorunları ile mücadelede ön plana çıkmış ve kilit kavram olmuştur.

Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Komisyonu'nun **sürdürülebilirlik tanımına göre:** "İnsanlık, gelecek kuşakların gereksinimlerine cevap verme yeteneğini tehlikeye atmadan, günlük ihtiyaçlarını temin ederek, kalkınmayı sürdürülebilir kılma yeteneğine sahiptir."

Bu tarihten sonra sürdürülebilirlik kavramının birçok alanda çok anlamlı şekillerde kullanıldığı görülmektedir. Hiçbir kaynak sonsuz olmadığından tüm kaynakların sürdürülebilir bir şekilde yönetilmesi konusu şehirleri de genel anlamda kapsamıştır.

- **Şehirlerin Sürdürülebilirliği:** Temelde nüfus artışı ile tanımlanan kentleşme süreci o alanın kaynaklarını da tüketmektedir. Şehirler belli bir büyüklüğe ulaştıktan sonra geri dönüşü zor çevresel, sosyal, ekonomik ve mekansal kayıplara uğrayabilmektedir. Bu nedenle şehirlerin sürdürülebilir kılınması önemlidir.

Günümüzde şehirlerin sürdürülebilirliğini ölçmek ve bunu kentsel yaşam kalitesi ile bütünleştirmek, belli periyotlarla uygulanan araştırma çalışmaları ile sağlanmaktadır.

Saptanan Performans Türleri ve Endeksler

Sürdürülebilirlik Endeksi

Ana Endeksler	Ekonomik Performans	Sosyal Performans	Çevre Performansı
Alt Endeksler	Ulaştırma ve haberleşme altyapısı (6 gösterge)	Yoksullukla mücadele (3 gösterge)	Doğal varlıklar (2 gösterge)
	İç/Dış pazarlara erişim (4 gösterge)	Sağlık (3 gösterge)	Çevre etkisi (5 gösterge)
	Emek piyasası (2 gösterge)	Sosyal güvenlik (1 gösterge)	Aritma kapasiteleri (3 gösterge)
	İnsan sermayesi (5 gösterge)	Asayiş ve güvenlik (1 gösterge)	Enerji (3 gösterge)
	Banka ve finansal hizmetler (3 gösterge)	Eğitim (5 gösterge)	
	Ekonomik canlılık ve etkinlik (8 gösterge)	Kültür ve sanat (4 gösterge)	
	Ar-Ge (2 gösterge)	Barınma (1 gösterge)	
		Kadın-Erkek eşitliği (2 gösterge)	
Bileşik Endeks	Yaşam Kalitesi → Fiziki altyapı; Ekonomik canlılık ve etkinlik; Asayiş ve güvenlik; Kültür ve sanat; Kadın-erkek eşitliği; Doğal varlıklar; Çevre etkisi ve İklim		

Nesnel Ölçütlerle Performans ve Endeksler Bazında TR42 İllerinin Puanları ve Bölge İçi Sıralamaları

Çalışma kapsamında TR42 Bölgesi İllerinin Sürdürülebilirlikleri incelendiğinde aşağıdaki tablo ortaya çıkmaktadır:

İller	Sürdürülebilirlik		Çevre Performansı		Ekonomik Performans		Sosyal Performans		Yaşam Kalitesi	
	Puan	Bölge İçi Sıralama	Puan	Bölge İçi Sıralama	Puan	Bölge İçi Sıralama	Puan	Bölge İçi Sıralama	Puan	Bölge İçi Sıralama
Kocaeli	58	1	48	2	57	1	67	1	50	2
Sakarya	50	3	53	1	40	4	56	5	40	4
Düzce	44	4	44	4	32	5	57	4	38	5
Bolu	50	3	46	3	41	3	63	3	42	3
Yalova	52	2	48	2	42	2	66	2	51	1
İstanbul	67	-	57	-	74	-	72	-	58	-
Ankara	69	-	64	-	65	-	79	-	63	-
En yüksek	69		74		74		79		66	
En düşük	24		36		5		23		33	

Çalışmanın nesnel değerlendirme sonuçlarını yer aldığı yukarıdaki tabloya göre, tüm illerde alınan en yüksek ve en düşük puanlara bakıldığında TR42 Bölgesi'nin kendi iç dinamiklerinde gelişmişlik farklarını en aza indirgeyebilecek bir yapıda olduğu görülmektedir.

Nesnel Ölçütlerle Performans ve Endeksler Bazında TR42 İllerinin Değerlendirmeleri

- **Kocaeli:** Ekonomik ve Sosyal Performans açısından oldukça güçlü olan ilin Çevre Performansı bölge içinde 2. sıradadır. Ancak yine de bu üç ana endeksin eşit ağırlıkta bir araya getirilmesinden oluşan Sürdürülebilirlik Endeksi'nde il yine 1. sıradadır. İlin aldığı tüm puanlar en yüksek puan alan ile yakın olmakla birlikte, Ekonomik Performans değerlendirmesinde İstanbul ve Ankara'nın ardından 3. sırada yer almaktadır.
- **Sakarya:** Bölge içinde Çevre Performansı'nda 1. sırada yer alan il, Sürdürülebilirlik değerlendirmesinde 3. sıradadır. En düşük puanı Ekonomik Performans değerlendirmesinden alan Sakarya yaşam kalitesi açısından da Bölge içinde 4. sırada yer almaktadır.
- **Düzce:** Tüm değerlendirmelerde Bölge içinde 4. ve 5. sıralarda yer alan Düzce ilinde özellikle Ekonomik Performans ve Yaşam Kalitesi Endeksi'nin düşüklüğü dikkat çekmektedir.
- **Bolu:** Tüm değerlendirmelerde Bölge içinde 3. sırada yer alan Bolu ilinin yaşam kalitesi açısından yükselişte olan bir il olduğunu söylemek mümkündür.
- **Yalova:** Yaşam Kalitesi Endeksi'nde 1. sırada yer alan Yalova ili diğer tüm değerlendirmelerde Bölge içinde 2. sırada yer almaktadır.

Genel Çıkarımlar...

- 5 ilden oluşan TR42 Düzey 2 Bölgesi'nde de görüldüğü üzere, ekonomik gelişmişliğin tek başına yeterli olmadığı, Yaşam Kalitesi'nin yüksek olması için diğer tüm göstergelerin de yüksek olması gerektiği açıktır. Kocaeli ili ekonomik gelişmişlikte ilk 3'te yer alırken, yaşam kalitesinde 12. sıradadır.
- Sanayi yoğun illerin nüfusu arttıkça ve yerleşim alanları büyüdükçe kaynak ve enerji gereksinimlerinin; dolayısıyla çevre etkilerinin ve sorunlarının arttığını söylemek yerinde bir tespittir.
- Tablodaki değerlere çok genel olarak bakıldığında; TR42 Düzey 2 Bölgesi illerinin en çok geliştirilmesi ve gerekli tedbirlerin ivedi olarak alınması gereken alanının “Çevre” olduğu görülmektedir.
- Tüm değerler bazında Bölge puanları değerlendirildiğinde ise, Bölge'nin özellikle ekonomik anlamdaki sürükleyici gücü görülmekte, bu gücünü pekiştirmesi için bütüncül gelişme stratejileri ile yönlendirilmesi gerektiği görülmektedir.

Öznel Değerlendirme Gereği...

- Kentlerin yaşam kalitesini ortaya koymada ve sürdürülebilirliği ölçmede tartışmasız bir şekilde önemli bir konu olan ulaşım ile ilgili veriler Türkiye’de her ilde standart olarak bulunmamaktadır. Bu nedenle, yaşam kalitesini doğrudan etkileyen ve kentler arasında önemli farklılıklara yol açabilecek ulaşım ve gürültü gibi bazı önemli konular nesnel değerlendirmede dikkate alınamamaktadır.
- Nesnel verilerdeki eksikler de uzman görüşlerinden elde edilen öznel bir takım değerlendirmelerden yararlanılarak tamamlanmaktadır.
- Bu amaçla; çalışmada öznel değerlendirmeye gerek duyuldu ve illerin ekonomik, sosyal ve çevresel sürdürülebilirliğini tespit etmede nesnel değerlendirmeye ilave olarak algı temelinde işletmeler bazında öznel değerlendirme yapıldı.

İş Dünyası Gözünden İllerin Sürdürülebilirliği
İş Dünyasına Uygulanan Anketin Yapısı
Ankette Yüksek Puan Verilen Konular
İş Dünyası Gözünden İllerin Öznel Değerlendirmesi
Yorgun Devlerden Biri: KOCAELİ...
Öznel Değerlendirme (Tüm Sonuçlar): Kocaeli-Sakarya
Sonuç – Tespitler
Sonuç - Öneriler

3. ÖZNEL ÖLÇÜTLERLE İŞ DÜNYASININ GÖZÜNDEN İLLERİN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ- KOCAELİ, SAKARYA

İş dünyası Gözünden İllerin Sürdürülebilirliği

MARKA
DOĞU MARMARA
KALKINMA AJANSI

Nesnel değerlendirme verilerini desteklemek ve daha gerçekçi kılmak amacı ile illerin öznel değerlendirmesini yapmak amacıyla o ilde iş yapan küçük, orta ve büyük ölçekli şirketlerin üst düzey yöneticileri ile anket çalışması yapılmıştır.

26 adet Düzey 2 Bölgesi'nden 1'er adet il seçilmiştir ve buna tüm büyükşehirler ilave edilmiştir. Bu nedenle bölgemizde **Kocaeli** ve **Sakarya** illerinde öznel değerlendirme gerçekleştirilmiştir. Her iki ilde de orta, küçük ve büyük ölçekli işletmelerden eşit olmak üzere 102'şer adet anket gerçekleştirilmiştir.

29 ilde toplam 3165 anket gerçekleştirilmiştir.

İş Dünyasına Uygulanan Anketin Yapısı

MARKA
DOĞU MARMARA
KALKINMA AJANSI

Sorular	Soruların Kapsamı?
İlinizin Ekonomisi?	Fiziki Altyapı, Girdi Maliyetleri, Kalifiye Eleman Bulmak, Pazar avantajı, Yatırıma Uygunluk
İlinizde Yaşam Kalitesi?	Mevcut Yaşam Kalitesi
İlinizde Çevre?	Planlı Gelişim, asayiş ve Güvenlik, Çevre Temizliği, Doğanın Korunması, Firmaların Çevresel Duyarlılığı, Tarihi Dokunun Sahiplenilmesi
İlinizde Sosyal Ortam?	Kadın Girişimciliğinin Desteklenmesi, Toplumsal Uyum, İş Dünyasının Sosyal Sorumlulukları, Kadınların İş Hayatına Katılımı, Ticari Çevrelerin Dürüstlüğü, Üniversitelerin Katkısı, Kültür/Sanat/Eğlence, Sağlık Hizmetleri
İlinizde Planlı Gelişim?	İliniz Ne Derece Planlı Gelişiyor?
İliniz ile ilgili Gelecek Beklentisi?	Doğal Çevre, Ekonomik Durum, Sosyal Ortam, Yaşam Kalitesi
İlinizin Sektörel Potansiyeli?	Tarım Potansiyeli, Turizm Potansiyeli, Sanayi Potansiyeli, Ticaret Potansiyeli
Ya Çocuğunuz?	Eğitimini Tamamladıktan Sonra Çocuğunuzun Bu İlde Yaşamsını İster misiniz?

Ankette Yüksek Puan Verilen Konular

MARKA
DOĞU MARMARA
KALKINMA AJANSI

Yüksek Puan Verilen Konular

- Coğrafi Konum-7,2
- İl Dışı Yatırımcılara Açıklık-7,2
- Telekomünikasyon Altyapısı-7,2
- Asayiş ve Güvenlik-7,1
- Üniversitelerin Katkısı-7
- Yatırımcı için Cazibe-6,9
- Sağlık Hizmetleri-6,8
- Yaşam Kalitesinin Gelecek Gelişimi-6,7
- Ekonomik Gelecek Beklentisi-6,7
- Yeni Teknolojilerin Kullanımı-6,7
- Finansal Hizmetler-6,6
- Ticaret Potansiyeli-6,5
- Toplumsal Uyum-6,5
- Firmaların Rekabet Gücü-6,3
- Sosyal Ortamın Gelecek Gelişimi-6,3

Düşük Puan Verilen Konular

- Elektrik Altyapısı-5,6
- İç Pazarın Büyüklüğü-5,6
- Tarım Potansiyeli-5,6
- İş Dünyasının Sosyal Sorumlulukları-5,5
- Doğanın Korunması-5,5
- Planlı Gelişim-5,5
- Kadın Girişimciliğinin Desteklenmesi-5,3
- Bina ve Arazi Fiyat ve Kiraları-5,1
- İldeki Kamu Kurumlarının Özel Sektöre Desteği-5,1
- Firmaların Çevresel Duyarlılığı-5
- Teknik Eleman Bulmak-4,9
- Kamu Kaynaklarının Etkin Kullanımı-4,9
- Yetenekli Yönetici Bulmak-Tutmak-4,4

Not: Puanlar 10 üzerinden verilmiştir.

İş Dünyası Gözünden İllerin Öznel Değerlendirmesi

MARKA
DOĞU MARMARA
KALKINMA AJANSI

İller	Sürdürülebilirlik	Çevre Performansı	Ekonomik Performans	Sosyal Performans	Yaşam Kalitesi
Kocaeli	5,93	5,16	6,18	6,15	6,11
Sakarya	6,00	5,79	6,13	6,20	6,40
Eskişehir	6,91	7,05	6,43	7,24	7,47
Kayseri	6,87	7,49	6,60	6,54	6,38
İstanbul	5,47	4,66	5,89	5,87	5,70
En yüksek	6,91	7,49	6,60	7,24	7,47
En düşük	4,56	4,27	4,59	4,84	4,00

Anket sonuçlarına göre iller Parlayan Yıldızlar (Eskişehir, Kayseri, Konya, Bursa), Yorgun Devler (İstanbul, Ankara, **Kocaeli**, İzmir), Yeni Adaylar (Gaziantep, Hatay) adındaki gruplarla analiz edilmiştir.

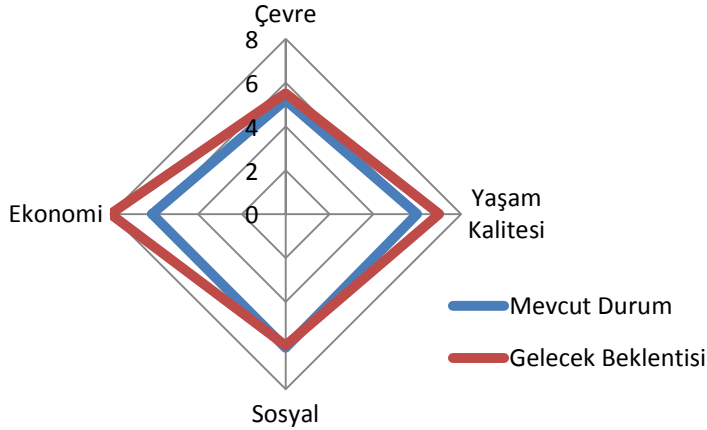
Yukarıdaki tabloda görüldüğü üzere Öznel Değerlendirme kriterlerinde **Sakarya ili Kocaeli iline göre** daha yüksek puanlar alarak **küçük bir il olmanın avantajlarını yakaladığını göstermektedir.**

Yine tablodan İstanbul'un Öznel Değerlendirmede Ekonomik Performans da dahil olmak üzere oldukça düşük puanlar aldığı görülmektedir. Bu konu ile ilgili olarak genel bir değerlendirme sunumunun sonuç bölümünde yer almaktadır.

Yorgun Devlerden Biri: KOCAELİ... (1)

Şehirlerin büyümeleri ve yaşam yoğunluğunun artması birçok alanda yapılan faaliyetlerin daha verimli olmasını sağlamakla birlikte **“optimum sürdürülebilir büyüme”** diye tanımlanabilecek bir noktadan sonra bu yoğunluğun getirdiği ek maliyetler ağır basmaktadır. Bu noktada planlama eyleminin illerin vizyonlarına uygun bir şekilde uygulanması gerekliliği bir kez daha ortaya çıkmaktadır.

Nesnel verilerle yapılan değerlendirmede, ekonomik ve sosyal boyutlarda ilk beşte yer alan İstanbul, Ankara ve **Kocaeli** illeri Öznel Değerlendirme’de alt sıralardadır. **Kocaeli ili** özellikle çevre alanındaki düşük performansından dolayı sürdürülebilirlik sıralamasında ancak **18.** sıradadır.

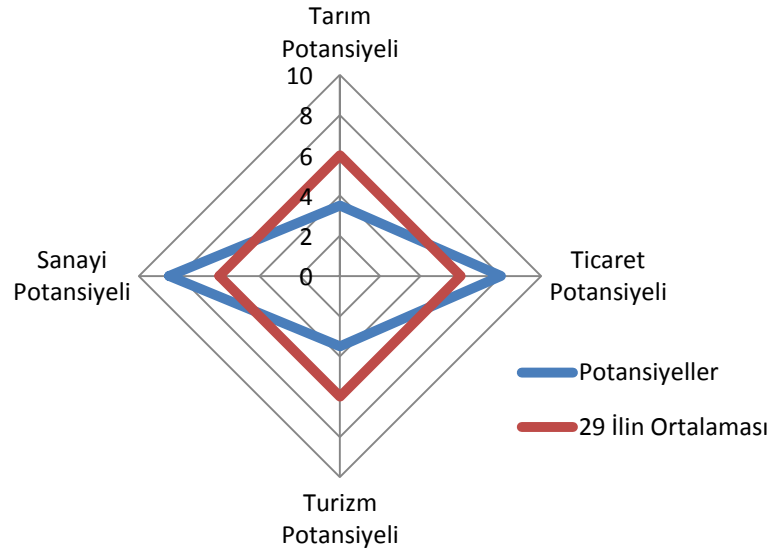
Kocaeli ilinde mevcut durumda Çevre, Ekonomi, Yaşam Kalitesi ve Sosyal Hayat konusunda oldukça gelişmiş bir durum söz konusu iken bu dört gösterge birbirleri ile paralel gelişmişlik seviyesine sahiptir. İlde yapılan öznel değerlendirme sonuçlarına göre gelecek beklentisinde yaşam kalitesi ve ekonomi göstergelerinde gelişme beklenirken, çevresel ve sosyal göstergelerde gelişme beklenmemektedir.

Yorgun Devlerden Biri: KOCAELİ... (2)

Kocaeli ili nesnel ölçütlere göre ekonomik ve sosyal endekslerde Türkiye ortalamasından yukarıda olmakla birlikte yaşam kalitesi ve çevre boyutlarında aynı performansı gösterememektedir.

İş dünyasının değerlendirmesine göre iş olanakları, sanayinin gelişmiş olması ve coğrafi konumu Kocaeli'nin en belirgin avantajları iken çevre kirliliği ve doğa tahribatı ilin en önemli sorunlarıdır.

Öznel Değerlendirme (Tüm Sonuçlar): Kocaeli-Sakarya (1)

Konular	Türkiye Ortalaması	Kocaeli Puanı	Sakarya Puanı
Sanayi Potansiyeli	6,1	8,8	7,2
Ticaret Potansiyeli	6,5	8,0	7,0
Ekonomik Gelecek Beklentisi	6,7	7,9	6,9
İl Dışı Yatırımcılara Açıklık	7,2	7,8	7,0
Yatırımcı İçin Cazibe	6,9	7,8	7,1
Coğrafi Konum	7,2	7,8	7,7
Üniversitelerin Katkısı	7,0	7,6	7,0
Firmaların Rekabet Gücü	6,3	7,5	6,3
Telekomünikasyon Altyapısı	7,2	7,1	6,9
Finansal Hizmetler	6,7	7,1	6,7
Asayiş ve Güvenlik	7,1	7,0	6,9
Yaşam Kalitesinin Gelecek Gelişimi	6,7	6,8	6,6
Girişimcilik Ruhu	6,2	6,8	6,4
Sağlık Hizmetleri	6,8	6,8	6,8

Sarı renkli satırlar ilin Türkiye ortalamasının üzerinde olduğu, **kırmızı renkli satırlar** ise altında olduğu konuları göstermektedir.

Öznel Değerlendirme (Tüm Sonuçlar): Kocaeli-Sakarya (2)

Konular	Türkiye Ortalaması	Kocaeli Puanı	Sakarya Puanı
İç Pazarın Büyüklüğü	5,6	6,7	6,0
Ulaşım Altyapısı	6,1	6,6	6,3
Toplumsal Uyum	6,5	6,4	6,6
Yerel Tedarikçilerin Yeterliliği	5,6	6,4	6,2
Kadınların İş Hayatına Katılımı	5,7	6,1	5,4
Mevcut Yaşam Kalitesi	5,9	6,1	6,4
Ticari Çevrelerin Dürüstlüğü	6,2	6,1	6,3
Planlı Gelişim	5,5	6,1	5,0
Elektrik Altyapısı	5,6	6,0	6,1
Sosyal Ortamın Gelecek Gelişimi	6,3	6,0	6,4
İşçilik Maliyetleri	5,8	5,8	6,2
Su Altyapısı	5,9	5,7	6,3
İş Dünyasının Sosyal Sorumlulukları	5,5	5,5	5,9
Kültür/Sanat/Eğlence	5,6	5,5	5,8

Sarı renkli satırlar ilin Türkiye ortalamasının üzerinde olduğu, kırmızı renkli satırlar ise altında olduğu konuları göstermektedir.

Öznel Değerlendirme (Tüm Sonuçlar): Kocaeli-Sakarya (3)

Konular	Türkiye Ortalaması	Kocaeli Puanı	Sakarya Puanı
İldeki Kamu Kurumlarının Özel Sektöre Desteği	5,1	5,5	5,3
Doğal Çevrenin Ne Yönde Değişeceği	6,0	5,4	5,9
Kamu Kaynaklarının Etkin Kullanımı	4,9	5,4	5,2
Kadın Girişimciliğinin Desteklenmesi	5,3	5,2	5,3
Teknik Eleman Bulmak	4,9	5,2	6,1
Çocuğunun İlde Kalmasını İster mi?	6,1	5,1	6,3
Bina ve Arazi Fiyat ve Kiraları	5,1	4,8	5,2
Çevre Temizliği	6,0	4,8	6,1
Tarihi Dokunun Sahiplenilmesi	5,9	4,6	5,5
Yetenekli Yönetici Bulmak/Tutmak	4,4	4,5	5,1
Doğanın Korunması	5,5	4,3	5,6
Firmaların Çevresel Duyarlılığı	5,0	4,1	5,6
Turizm Potansiyeli	5,9	4,0	4,7
Tarım Potansiyeli	5,6	3,5	6,5

Sarı renkli satırlar ilin Türkiye ortalamasının üzerinde olduğu, **kırmızı renkli satırlar** ise altında olduğu konuları göstermektedir.

SONUÇ – TESPİTLER (1)

MARKA
DOĞU MARMARA
KALKINMA AJANSI

1. Kentler belli bir büyüklüğe eriştikten sonra doğru müdahale araçları kullanılmaz ve gelişme bilinçli bir şekilde yönlendirilmezse, o kentlerde sürdürülebilirliği sağlamak ve yaşam kalitesini artırmak güçleşecektir. Buna verilebilecek olan örnek bu çalışmadan çıkan sonuçlardan biridir. O da İstanbul, Ankara, İzmir, Kocaeli gibi büyükşehirlerin sürdürülebilir ve yaşam kalitesi yüksek iller arasında anılmamasıdır. Önemli olan ekonomik gelişmeyi sağlarken mekan ve sosyal unsurları da birlikte planlayabilmek ve buna yönelik eylemlerde bulunabilmektir.
2. İllerin bu tür araştırma ve analizlerle mevcut durumları ortaya koyulmakta ve bu da illerin gelişme trendlerini (özellikle yatırım faaliyetleri açısından) etkilemektedir.
3. İllerin tümünde kapsayıcı ve belli bir tabana oturan aynı nitelik ve nicelikte veri bulmak mümkün değildir. Bu nedenle bu tür çalışmalarda hem nesnel hem de öznel değerlendirme kullanılmalıdır. En rasyonel sonuca **hem nesnel hem de öznel değerlendirmeler** bir arada yapılarak ulaşılabilmektedir.

SONUÇ – TESPİTLER (2)

4. Bireyin bir ilde yaşamak isteyip istemediğini en rasyonel şekilde ölçmek için sorulabilecek sorulardan biri **çocuklarının geleceği** ile ilgilidir. Eğer kişi aynı şehirde çocuğunun da ekonomik ve sosyal hayatını sürdürmesini tasarlayabiliyorsa bu göstere ilin yaşam kalitesi hakkında ve sürdürülebilirliği konusunda çok önemli bir göstere olarak karşımıza çıkmaktadır.
5. Çalışmadan çıkabilecek en önemli tespitlerden biri de: **Plan kavramının** önemine farklı başlıklar altında dolaylı ve dolaysız yollardan çok kereler değinilmiş olmasıdır. Soruları yanıtlayanlar tarafından plan kavramının en dar anlamda anlaşıldığı düşünülse bile planlamanın artık **toplum tarafından da önemsendiği ve beklendiği** görülmüştür ve büyükşehirlerdeki plansızlık, ilin algısının olumsuz olmasında çok önemli bir kriterdir.
6. TR42 Düzey 2 Bölgesi'ndeki illerin ülke içindeki ve uluslararası piyasalarda rekabet gücünün artırılması için **ekonomik amaçlı projeler yanında yaşam kalitesi ile sürdürülebilirliği sağlayıcı projeler** ile desteklenmesi gerekmektedir.

SONUÇ – ÖNERİLER (1)

1. Bir ilin yaşam kalitesinin yüksek olması kentlilik bilincini ve sahiplenmeyi de beraberinde getirmektedir. Bu da illerin sürdürülebilirliğinin sağlanmasında en önemli unsurlardan biridir. Bu nedenle illerin sürdürülebilirliği konusunda yaşam kalitesine yönelik çalışmaların yapılması kaçınılmazdır.
2. Kocaeli gibi yorgun dev olarak adlandırılan iller mevcut sorunlardan dolayı düşük puan almaktadırlar. Bu nedenle küçük ve orta büyüklükteki illerin yarışan kentler arasına sokulmaları ve ön sıralara yerleşmeleri mevcutta büyük illerin büyük sorunlarını çözmekten daha kolay gözükmektedir. Bölgemizde Kocaeli dışındaki diğer 4 ilimizin coğrafi avantajları göz önünde bulundurularak yerel projelerle yaşam kalitesi, ekonomik, sosyal ve çevresel anlamda bütüncül olarak desteklenmesi hem illerin hem de bölgenin sürdürülebilirliği açısından önem taşımaktadır.
3. Kalkınma ajansları yukarıda anılan proje desteklerini sağlayabilecek nitelikte kurumlardır. Ayrıca tüm illere yine bu perspektifte bölge vizyonu paralelinde vizyon çalışması yapılmalıdır. Bölgedeki 5 ile bu gözle bakmak yerel yönetimlerin ötesinde Ajansların yerine getirebileceği bir işlev gibi görünmektedir.
4. İlleri özellikle sürdürülebilirlik ve yaşam kalitesi göstergelerinde zayıf oldukları konularda tedbir almayı sağlayıcı analizler tasarlanmalı ve bunların sonuçlarına göre uygulamada bulunulmalıdır. Yine bu noktada Kalkınma Ajansları'nın Doğrudan Faaliyet Desteği ve Teknik Destek ile illere ve Bölgeye sağlayacağı katkılar oldukça büyüktür.

SONUÇ – ÖNERİLER (2)

5. İllerdeki planlar arasında bütüncüllük ve hiyerarşiyi sağlamak, illerin sürdürülebilir bir şekilde büyüme ve gelişmelerini sağlayabilmek için atılabilecek en sağlam adımlardan biridir.
6. Çalışmadan çıkan sonuçlara göre **“Parlayan Yıldızlar”** olarak **Kayseri, Eskişehir, Bursa** ve **Konya** illeri gösterilmiştir. Bölgemizin **Sakarya, Düzce** ve **Bolu** illerinin de bu kategoride yer alabilecek potansiyeli bulunmaktadır, önemli olan bu potansiyelleri harekete geçirecek politika ve planları üretip uygulayabilmektir.
7. **“Yeni Adaylar”** olarak ise **Gaziantep** ve **Hatay** illeri gösterilmektedir. Bu iller nesnel değerlendirmede yüksek puanlar aldıkları kadar öznel değerlendirmede de çok yüksek puanlar almışlardır. Yeni ulaşım bağlantıları ile yüksek ivme ile büyümesi farklı kentsel fonksiyonları barındırması beklenen **Yalova** da verimli planlama eylemleri ile bu kategoride yerini almalıdır.

TEŐEKKÜRLER

T.C. DOĞU MARMARA KALKINMA AJANSI

2011